

Spar energi og få flere penge

Hjemløse unge i Holger Nielsens Ungdomsboliger lærer om bæredygtighed, miljøhensyn og socialt ansvar for at have mere at stå imod med

Af Lone Marie Pedersen, lmp@sl.dk

Foto: Søren Kjeldgaard

Håndværkerne er i gang med en omfattende miljø- og energirenovering af Holger Nielsens Ungdomsboliger på Amager. Boligerne er en del af Kofoeds Skole, og målet med ombygningen er at skabe et såkaldt passivt hus, hvor der bliver brugt mindst mulig energi. Bl.a. bliver vægge og tag isoleret, og der kommer tre lag vinduer. Der installeres et ventilationsanlæg, som skifter luften i lokalerne to gange i timen, og man genanvender varmen. Det sparer ikke kun på varmekonsumet, men gavner også sundheden.

Der er i høj grad brug for at få luften rensset engang imellem, for indenfor bor 11 hjemløse unge mellem 18 og 30 år, og de er næsten alle rygere. Der er rygeforbud på fællesarealerne, men de unge bestemmer selv, om de vil ryge på deres private værelser. De har fået en midlertidig bolig efter Serviceloven, mens de med hjælp fra medarbejderne skal forsøge at få styr på deres liv og gerne komme videre med uddannelse eller arbejde.

Hele ombygningen sker med de unge på sidelinjen, så de kan lære at tænke på forhold som miljøhensyn, energibesparelser og socialt ansvar. Det er et pædagogisk eksperiment, som – hvis det lykkes – skulle betyde, at de unge står bedre rustet til at klare sig selv, fx ved at lære at spare på energien og genbruge fødevarer. Det skulle også gerne give dem en viden, som måske kan give dem lidt selvtillid i samværet med andre unge. Og så er arbejdet med bæredygtighed tænkt som et tiltrængt frirum i de unges hverdag, der ofte er præget af fx misbrug, psykisk sygdom og økonomiske bekymringer, fortæller teamleder, socialpædagog Bjarne Skiffer Kabell, der kun bliver omtalt som Skiffer.

Holger Nielsens Ungdomsboliger er opkaldt efter manden, der i taknemmelighed over den støtte, han som ung hjemløs fik på Kofoeds Skole, senere i livet donerede penge, så andre unge kunne få samme chance og støtte, som han havde fået. Holger Nielsen rejste til USA og blev en velstående mand, men glemte ikke Kofoeds Skole. Han sendte et kontant beløb til skolen med besked om, at pengene var øremærket ungdomsboliger, og i 1959 blev funkishuset på Amager bygget, og det har siden fungeret som midlertidig bolig for hjemløse unge.

I dag har huset fået tilnavnet Honolulu, der er navnet på hovedstaden på Hawaii og som oversat til dansk betyder 'beskyttet bugt'. Men det er også navnet på det pædagogiske projekt, som medarbejderne er i gang med for at lære husets beboere om bæredygtighed. Målet er, at erfaringerne skal bredes ud til resten af Kofoeds Skole.

God ide skabt ud af pengene

En tidligere ansat socialpædagog ville gerne lave et projekt med de unge beboere, hvor de kunne lære at spare på energien og opdage, at hvis de fx slukker lyset, når de ikke har brug for lys, så bliver elregningen mindre, og de får penge til fx en biografbillet.

I samme periode blev der talt en del om, at ungdomsboligerne trængte voldsomt meget til en miljø- og energirenovering, men Kofoeds Skole havde ikke selv råd til en omfattende ombygning.

Socialpædagogens idé og behovet for en bygningsrenovering blev lagt i hænderne på et arkitektfirma, hvis opgave var at skabe et såkaldt passivt hus.

I projektet indgik også, at beboerne skulle deltage i ombygningen, ikke i det håndværksmæssige arbejde, men følge dets tilblivelse på sidelinjen og blive bevidste om fx at spare på energien. De unge skulle bl.a. blive boende under hele ombygningen.

Herefter gik projektgruppen i gang med at søge økonomisk støtte fra forskellige fonde. Hovedoverskriften for projektet er, at renoveringen er et energiprojekt og ikke et socialt projekt. Desuden var funkishuset bevaringsværdigt. Flere fonde har givet penge, og begrundelsen fra flere er, at de unge bliver inddraget i

ombygningen, der kommer til at koste omkring seks mio. kr.

Fødevarebanken

Samtidig med, at håndværkerne gik i gang med ombygningen, tog medarbejderne fat i emnet 'undgå madspild' som et pædagogisk projekt blandt de unge beboere.

– Formålet er at give dem viden og læring med videre i livet, fortæller Skiffer. Huset er blevet tilmeldt Fødevarebanken, der er drevet af frivillige. Fødevarebanken indsamler fra forskellige butikker i Københavnsområdet det mad, der er ved at blive smidt ud, og distribuerer det til organisationer, der arbejder for at hjælpe samfundets socialt udsatte borgere. Det handler således både om at minimere madspild og om madfattigdom. For et medlemsbidrag på 10.000 kr. om året får ungdomsboligerne en gang om ugen leveret forskellige råvarer.

Man ved ikke på forhånd, hvad der er. De unge deltager, så vidt de kan, i madlavningen, og udfordringen er, at man skal lave mad af de varer, der den pågældende uge bliver leveret.

– For de unge er det en lære i at lave mad af det, man har i skabet. Hvis man lærer at være kreativ, strækker ens penge længere, siger Skiffer, der håber, at de unge får en viden, som de også kan bruge i fremtiden, når de har forladt ungdomsboligerne.

Rig på dårlige livserfaringer

Beboerne i Holger Niensens Ungdomsboliger tilhører en meget udsat gruppe. Det er unge, som ikke ved egen drift kan fastholde en bolig. Mange af dem er blevet smidt ud af en bolig, fordi de fx ikke har betalt husleje, har misligholdt lejligheden eller larmer, så de får problemer med naboerne. De har ofte svært ved at administrere deres egen økonomi.

Mange har et misbrugsproblem med hash eller spiritus. Er der tale om hårdere stoffer, kan de ikke optages i ungdomsboligerne.

De unge må selv bestemme, om de vil drikke spiritus i deres egen midlertidige private bolig. Men har de et misbrug, forsøger medarbejderne at hjælpe dem i behandling.

Ingen må drikke spiritus på fællesarealerne, og begrundelsen er, at der skal tages hensyn til de beboere, der er i behandling for et spiritusmisbrug. De må ikke ryge hash i boligen, men går de i stedet over i den nærliggende park og ryger en joint, bliver de ikke smidt ud. For netop misbrug er en del af de unges problemer og en af årsagerne til, at de ikke fungerer, forklarer Skiffer.

– Det er bedre, at vi forsøger at få dem ind i en døgnrytme, hvor vi kan tale med dem om misbrugsbehandling end at smide dem ud, fordi de ryger hash, siger han.

Mange af de unge er omsorgsvigtede og har ofte oplevet en barndom med ustabile forældre. Mange har forældre med misbrugsproblemer og psykisk sygdom. De unge kommer ofte fra dysfunktionelle familier, og mange af dem har ikke gennemført folkeskolens afgangsprøve. Halvdelen af de unge har en anden etnisk baggrund end dansk.

– Moralsk befinder de unge sig ofte i et gråt område, hvor de ikke ser det at 'låne' en låst cykel som forkert. De stjæler en frakke, fordi det er koldt, og de ikke har penge til at købe en selv, siger Skiffer.

– På visse punkter har de unge en stor modenhed og desværre også en stor livserfaring. På andre områder har de slet ikke lært at have nærhed og tillid til andre. De er disharmoniske og kender ikke til glæden ved ungdomslivet. De har været nødt til at tage ansvar for sig selv, fordi der ikke har været forældre til at hjælpe dem.

Hvorfor skal du være her

Det er frivilligt, om de unge vil bo i ungdomsboligerne, og i den første samtale med medarbejderne bliver den unge spurgt: 'Hvad synes du, du har behov for, at vi hjælper dig med?'

De unge bor i snit halvandet år i ungdomsboligerne og har i den periode tilknyttet en socialpædagog som kontaktperson. Kontaktpersonens opgave er at støtte den unge med at få styr på sine ting. Nogle skal hjælpes med økonomien, andre skal måske have støtte til at komme i behandling for en ADHD-lidelse og atter andre drikker for meget eller ryger for meget hash og skal motiveres til at gå i misbrugsbehandling. Fælles for de unge er, at de ikke har en fast rytme med skole eller arbejde.

Som regel starter den første kontakt med, at den unge får hjælp til at få styr på økonomien.

– Det er vigtigt at få skabt en relation, så de unge opdager, at selv om de har fejlet, står vi der også næste dag, siger Skiffer og illustrerer det med et eksempel: En ung mand forsøger at komme ud af sit hashmisbrug og har aftalt med medarbejderen, hvor lang tid, der skal gå, før han ryger næste joint. Det vil sige, at der hele tiden er

en tidsrekord at sætte. Jo længere tid, jo større sejr. Falder beboeren alligevel i, kan medarbejderen komme ham i møde og stimulere ham til at fortsætte sin behandling ved fx at opmuntre ham med, at der stadig er en rekord at gå efter.

I relationsarbejdet forsøger medarbejderne at motivere de unge til at få en døgnrytme, hvor de dagligt har noget at tage sig til.

Nogle gange lykkes det, at en ung kommer så langt med sig selv, at han kan klare en læreplads, andre får taget folkeskolens afgangsprøve. Andre igen får styr på deres psykiske sygdom og får måske startet en uddannelse.

Det store problem for de unge er ofte at finde en bolig, når de er færdige på Holger Nielsens Ungdomsboliger.

– Ingen bliver dog sendt på gaden fra ungdomsboligerne, før der er fundet en anden boligløsning, siger Skiffer, der peger på, at mange kommuner desværre siger nej til efterværn, selv om de unge har brug for det.

Affaldssortering

Når en ung fremover bliver optaget i Ungdomsboligerne, skal han eller hun være indstillet på tankegangen bag bæredygtighed og sige ja til at spare på energien. Det vil fx sige at slukke for computeren, når man ikke bruger den, ikke lade vandet løbe, ikke tage lange bade og ikke lade opladeren til mobilen sidde i stikkontakten.

Der er indført affaldssortering. I første omgang foregår det inde i køkkenet, så det er let for de unge at gennemføre det. Medarbejderne forsøger at lære dem at reducere madspildet. For mange unge med små budgetter er det en vigtig lære at tage med sig videre, fortæller Skiffer.

Den bæredygtighed, som medarbejderne prøver at lære de unge beboere, handler også om at tage socialt ansvar og blive bedre til at løse egne problemer.

– Bæredygtighed er virkelig langt væk fra de unges egen virkelighed. Men vi tror på, at ved at give dem en viden langt væk fra dem selv, får de unge et frirum og dermed måske energi til at løse deres egne problemer. Eller bare en pause, hvor de ikke behøver at tænke på, hvordan de får pengene til at slå til, siger Skiffer.

De unge er interesserede og synes bæredygtighed er spændende at deltage i. Men om de får en viden og en erfaring, som de fremover kan drage nytte af, kan kun fremtiden vise.

– Vi ved det ikke. Den her form for pædagogik over for udsatte unge er ikke prøvet før, siger Skiffer.

Men medarbejderne fortsætter med at lave bæredygtige projekter. Når renoveringen af huset er overstået, vil man kontakte organisationen Bybi for at undersøge mulighederne for et bistede i haven. Der skal etableres højbede med krydderurter, og det er tanken at skabe en delecyclordning, så man bruger lovlige cykler.

Alt sammen for at støtte de udsatte unge, så de i fremtiden kan klare sig selv og blive bæredygtige, fortæller Skiffer.